

VANALINNA PÄEVADEST HARIDUSKOLLEEGIUMINI

Vanalinna Hariduskolleegiumi loomine ja ideeline taust

Vanalinna päevad

Vanalinna Hariduskolleegiumi (VHK) idee sündis ja teostus haritlaskonnas kodanike algatusena ning kodanike tahe ja energia on siiani selle lahutamatuks osaks. 1980-ndate aastate alguses väljus ametkondlikest raamidest Vanalinna päevade liikumine, milles taotleti Tallinna vanalinna väärtustamist ja selle kaudu kultuurijärjepidevuse hoidmist. Vanalinna päevad edendasid mitmesugust kultuuritegevust muusika, käsitöö, teatri vahendusel ajalootausta teadvustamiseks ja traditsioonide säilitamiseks. Viidi läbi mitmeid õppekäike nii täiskasvanutele kui lastele, korraldati konverentse. Konverentside aruteludest jäi kõlama seisukoht, et tuleks vältida vanalinna muutumist vaid fassaadiks, millel ei ole seost selle vaimsusega, mille raames ta tekkis. Leiti, et vanalinna oleks vaja luua kultuurikeskus, mis oleks orienteeritud kultuurijärjepidevuse säilimisele: kasvavale põlvkonnale väärtushoiakute ja traditsioonide edastamiseks.

Kui Vanalinna päevade esimesed konverentsid aastatel 1982 ja 1983 olid suunatud ajaloomälestiste kaitsele, siis **1984. aasta** konverentsi teemaks oli "Vanalinn inimese elukeskkonnana". Sellel konverentsil töötati välja soovitud vanalinna edendamiseks kultuuri- ja hariduskeskusena. Tähelepanu pöörati eriti lastega seotud programmidele.

Vajalikuks peeti

- Orientatsiooni kasvava põlvkonna väärtushinnangute kujundamisele ja ajalooliste traditsioonide säilimisele
- Erinevate kultuurivaldkondade integratsiooni
- Erinevate põlvkondade integratsiooni ja koostööd mitmesuguste tegevuste kaudu
- Keskuse loomist nii, et ta kujuneks oluliseks teguriks nii vanalinna laste arengukeskkonnana kui ka eesti laste arengukeskkonnaks laiemalt
- Lähtuda sellest, et rahvuse peamine rikkus on anne ning pidada silmas, et iga laps on milleski andekas

Vanalinna päevade üheks oluliseks tulemuseks oli Laste Loomingu Maja avamine Niguliste tänaval äsja restaureeritud ruumides. Samal konverentsil otsustati anda 1986. aastal äsja restaureeritud hoone aadressil Uus tn. 16 (praegune Vanalinna Muusikamaja) lastele orienteeritud kultuurikeskuse loomiseks.

Muusikamaja

1986. aasta augustis alustas Vanalinna EEV spordi- ja alluvuses tööd Vanalinna Muusikamaja. Vanamuusikat, ajaloolist tantsu, ajaloolisi kunste ja käsitöövorme tutvustavate ringidega alustas tegevust Ajalooliste Kunstide Kool, tegutses kooliõpilaste draamaring 6- kuni 18-aastaste laste osavõtul.

Initsiatiivgrupiks keskuse ideoloogilise ja teoreetilise kontseptsiooni rajamisel kujunes rühm kultuuri- ja haridustegelasi (**Taivo Niitvägi, Kersti Nigesen, Lembit Peterson, Ülo Vooglaid, Toomas Vooglaid, Zoja Mellov** jt). Nendest moodustus Muusikamaja Consilium ehk Vanematekogu, kes on juhtinud asutust ja tema arengukontseptsiooni väljatöötamist koosseisu väikeste muudatustega tänaseni. Alustati sellele tegevusele sobivama juriidilise vormi otsimist. Iseseisev asutus

osutuski 1987. aastal võimalikuks ametiühingute laste- ja noorteklubi “Artes” vormis, mis oli põhikirja järgi iseseisev juriidiline isik ja mis majanduslikult oli määratletud “osaliselt isemajandavana”.

Peeti oluliseks, et hariduse omandamiseks vajaliku materiaalse aluse loomiseks erinevate finantsallikate leidmine ei varjutaks tegevuse põhieesmärke, vaid et esmaseks jääks osanike huvi hariduse sisu ja meetodika, taotluste ja õnnestumiste vastu.

Vanalinna arenduskeskus “Artes” oli teaduslik eksperimentaalne väikeettevõtte, mis loodi materiaalsete ja vaimsete ressursside integreerimiseks ja tootmiseks ning erineva ametkondliku alluvuse ja struktuuriga asutuste või nende allüksuste seondamiseks **isiksuse arengut soodustavaks keskkonnaks**.

Arenduskeskusesse koondunud inimeste eesmärk oli tagada teadmised teaduslike uuringutega, pedagoogide tase õpetajate täiendusõppe kaudu, arengut soodustava kultuurikeskkonna loomine kontserttegevuse jm. kultuuritegevuse kaudu ning õppevahendite ja instrumentide tootmine pedagoogilise protsessi toetamiseks. Hariduskeskuses “Artes” sooviti ühendada

1. Vahetu praktiline pedagoogiline tegevus
2. Fundamentaaluuringud lapse arengu seaduspärasuste kohta meie kultuuris
3. Uuringutele ja praktilisele tegevusele toetuv pedagoogide täienduskoolitus

Vanalinna Algkool

Selleks ajaks oli selgelt formeerunud ühiskondlik tellimus uut tüüpi kooli tekkeks. Rahulolematust peegeldas vast kõige radikaalsemalt tol ajal lehtedes ilmunud karikatuur kooli kohta, mida kujutati kastina, kuhu ühest otsast lähevad sisse hundid, jäneseid, rebased... ja teisest otsast tulevad välja kitkutud kanad: igaihel kolm sulge sabas.

1987. aastal kajastus vajadus uut tüüpi kooli järgi ka Vanalinna päevade konverentsi soovitusel, kus peeti otstarbekaks paigutada Uus tn. 19 (nn Okasroosikese lossi) kool, mille suundumus oleks esteetilisele kasvatusel ja kultuurimälestiste kaitsele.

Muusikamaja aastane töökogemus omalt poolt näitas, et suhteliselt juhusliku ringilise tegevuse kaudu pole väga olulist nihet esile kutsuda võimalik ei laste hoiakutes ega ka hariduses. Nii küpses plaan ühisarutelus tolleaegse Tallinna 2. Keskkooli (praeguse Reaalkooli) juhtkonnaga eksperimentaalsete klasside avamiseks Muusikamaja juures.

1987. aasta sügisel võeti Muusikamaja saalis vastu kaks esimest klassi: poisid ja tüdrukud, kes ametlikult kuulusid 2. Keskkooli nimekirja. Poiste klassijuhatajaks sai **Andry Ervald**, tüdrukute klassijuhatajaks **Hela Leimann**.

Algus oli raske. Päeva jooksul liiguti edasi-tagasi Muusikamaja ja keskkoolihoone vahel, ruumipuudus segas nii õpetajaid kui õpilasi, oli oluliseks faktoriks tunniplaani tegemisel. Laste ealisi vajadusi arvestades koostati tunniplaani nii, et võimalikult palju oli liikumis- ja väljasõidutunde. Tähtsal kohal olid folklooritunnid ja erinevad Muusikamajas korraldatud kontserdid, mis pakkusid lastele suurt huvi ja innustasid erinevaid instrumente lähemalt uurima. Professionaalsete muusikute musitseerimine Muusikamajas andis lastele võimalused pilli proovimiseks ja individuaalseteks pillitundideks (lapsed valisid enamasti plokkflöödi-, klaveri- ja viiulitunnid, aga ka klavessiini- ja kitariõpingud). Tegevust alustas Vanalinna Muusikamaja poistekoor, mis täna on tuntud Püha Miikaeli Poistekoorina ja mille repertuaaris oli algusest peale põhiline rõhk varasel muusikal. Paari aastaga kasvas koor niivõrd, et juba 1989. aastal anti kontserte mitmetes Tallinna kirikutes.

1988/89 õppeaastal nimetati kool Vanalinna Algkooliks, esimeseks koolijuhatajaks oli **Ingrid Meister**. Ruumikitsikuse tõttu oli võimalik juurde võtta vaid üks klass, sel aastal poisteklass, järgmisel aastal võeti vastu tütarlasteklass. 1989/90 õppeaastal õppis Vanalinna Algkoolis neljas klassis kokku 81 õpilast. Tunnid toimusid nüüd põhiliselt Muusikamajas, Kunstimajas (Uus tn. 20) ja EEV võimlas. Ujumaskäidi "Kalevi" siseujulas, lapsi toitlustas Vanalinna EEV söökla, kasutati ka Kodulinna Maja, Matkamaja, Laste Loomingu maja ruume. Põhiainete tunnid vaheldusid muusika, käsitöö (poistel puutööklassis) ja liikumistundidega, tähtsal kohal olid folklooritunnid. Põlvkondade järjepidevuse ja rahva mälu säilimist on peetud õppekavas algusest peale oluliseks. Kooli muusikaõpetuses oli rõhk varajasel muusikal. Tantsu ja muusikaõpetajate ühistöös valmis ja muutus laste seas väga oodatuks kontsertkava "Me tuleme renessansist", milles põimusid erinevad kunstilised väljendusvormid (muusika, tants, sõnakunst, dekoratsioon, kostüüm jm). Õppeaasta liigendamise aluseks said kiriku- ja rahvakalendritähtpäevad, jõulu- ja ülestõusmispühade kõrval ka pühakute sünnipäevad (näit. Püha Caecilia päev kui muusikute kaitsepühaku päev). Jõulu- ja ülestõusmispüha teenistused peeti erinevates Tallinna kirikutes.

Rahvakalendri tähtpäevade tähistamisele kaasati ka linnakodanikke. Mardipäeval 1988 läksid rongkäigule Vanalinna Algkooli lapsed koos Tallinna Pedagoogilise Instituudi kultuuriteaduskonna üliõpilaste ja rahvamuusikakollektiividega. Vanalinna Muusikamaja Laste- ja Noorukiteklubis "Artes" tegutses sel ajal üle 500 lapse ja noore.

1989. aastal alustati metoodikakogumiku "ARTES" välja andmist. Kogumikus tutvustati koolis toimuvat, aga ka teiste riikide haridusuuenduslikke ideid.

Tekkis vajadus oma töötajate lasteaia loomiseks. Alustati läbirääkimisi ruumide leidmiseks.

Kooliselts

Pikaajaline ideoloogiline surve oli 1980-ndateks aastateks lapsevanemate rahulolematuse koolis toimuva vastu suureks paisutanud, nii et uusi suundi otsivaid lapsevanemaid oli palju. Esimestele pedagoogikaloengutele Muusikamajja kogunes ootamatult suur hulk pedagooge ja lapsevanemaid. Tutvuti mujal maailmas haridusvallas toimuvaga (Steiner-koolitus Soome Lahti ja Tampere Steiner-koolide asjatundjate eestvedamisel, Montessori kursused Rootsi Göteborgi ja Partille montessoriõpetajate juhendamisel, tutvumine Freinet' tegevusega jne.), koosolijaid ühendas eesmärk aidata kaasa hea kooli arengule.

1989. aastal asutati **Vanalinna Kooliselts**, kuhu koondusid aktiivsemad lapsevanemad, kes toetasid tekkinud kooli nii vabatahtliku tööga kui ühiskonna erinevate huvigruppide suhtumise mõjutamisega. Seltsi esimeheks valiti **Tarmo Maasik**. Ruumikitsikus oli uuenduste sisseviimisel kõige suuremaks takistuseks. Lapsevanemate kaasabil õnnestus suurte raskustega korterist Uus tn. 20 kujundada õppeklass. Moodustati kolimis- ja koristamistoimikond, remonditoimikond, külaliste vastuvõtutoimikond, tegeldi seltsi andmebaasi rajamisega.

Kooliga liitunud lapsevanematel oli tihti üsna määratlemata arusaam "heast koolist", mis on mitmeti tõlgendatav: see võib tähendada ilusti remonditud koolihoonet, õpilasi ülikooli sisse saamiseks trennivaid õpetajaid vms. Pedagoogide tööle asumisel selgus, et kui õpetaja eesmärgiks on olla eelkõige hea õpetaja, võivad lapse vajadused paraku tähelepanuta jääda. Seetõttu osutus kõige olulisemaks kooli kui kogukonna moodustumine, kasvatuspõhimõtete ühitamine.

Otsustati, et alustada tuleb arengu seaduspärasuste tundma õppimisest, tuleb uurida, mis soodustab ja mis takistab lapse arengut, pöörata tähelepanu varase lapseea tähtsusele isiksuseks kujunemisel. Areng on sihipärase tegevuste tulemus. Laps peab saama harjutada, tal peab olema võimalus eksida ja uuesti katsetada. Pedagoogi ülesanne on äratada lapses huvi. Huvitavas, lapse loomupärasest aktiivsusest stimuleerivas keskkonnas õpib laps ka pingutama. Me ei saa last arendada. Kui on loodud tingimused arenguks, kui oleme kõrvaldanud arengut takistavad tegurid, siis võime loota, et laps areneb. Areng on objektiivne, see on üleminek uude kvaliteeti.

Koolis on oluline, et reproduktiivsete ja loominguiliste tegevuste suhe oleks läbi mõeldud. Tuleb luua tingimused laste loominguiliseks eneseväljenduseks (huvihariduse ja põhihariduse integratsioon), iseseisva mõtlemisvõime arenguks. Haridus on õpetuse ja kasvatus ühtsus. Toetav distsipliin võimaldab õpilastel saada tähelepanu ja tunnustust vaid positiivse käitumise korral, see omakorda innustab lapsi hästi käituma, ennast pingutama ja õpetajalt positiivset tagasisidet saama.

Kasvatases ja õpetuses peetakse esmaseks positiivse minapildi kujunemist, mis on elus endaga hakkama saava isiksuse kujunemise nurgakiviks. Väga oluline on kaaslaste märkamise ja tahe teist inimest aidata.

1989. aasta sügisel külastas meie kooli **Õde Mary Venard**, kes oli aastakümneid tegelenud Soomes Helsingi Inglise Kooli (The English School) rajamise ja õppekavade välja töötamisega. Algas inglise keele õppekava "Total Immersion Method" kohaldamine Eesti oludele: õpetajate külaskäigud Soome, programmiga tutvumine, tundide külastamine, õpetajate ettevalmistus Tallinnas, õppevahendite väljatöötamine ja Õde Mary näidistundide külastamine.

1980ndate aastate lõpuks tegutses vanalinnas omalaadne informaalne kultuuri- ja hariduskeskus, kuhu kuulusid Muusikamaja kui Vanalinna EEV Spordi- ja kultuuriteenistuse allüksus, Ametiühingute laste- ja noorukiteklubi "Artes" ja Oktoobri rajooni alluvuses olev Vanalinna Algkool.

Kool kasvas aasta-aastalt, olles pidevalt kroonilises ruumipuuduses. Ikka leiti hädapärane lahendus järjest kasvavale kooliperele, tugevaks abiks oli lastevanemate toetus. Takistuseks ruumide leidmisel kujunes muuhulgas ka keeruline ja ebaotstarbekas asutuse ülesehitus.

Ühisnõupidamisel Tallinna Linna Kultuuri- ja Haridusametitega tõdeti, et kultuurikeskuse "Artes" ebaotstarbeka struktuuri ja segase juriidilise staatuse lahendamiseks on vaja luua ühtne operatiivselt töötav eksperimentaalne asutus.

Vanalinna Hariduskolleegium

1990. aasta 21. septembril moodustati Vanalinna Hariduskolleegium esimese munitsipaalasutusena linnas.

Otsustati, et Vanalinna Hariduskolleegium on humanitaarõuniku tegevusalas tegutsev asutus, sest tolleaegse linnajuhtimise struktuuri raames oli see esimene tasand, kus kultuuri ja haridust oli võimalik integreerida. Finantseerimine otsustati lahendada ülevaatlikkuse saavutamiseks ühe ametkonna kaudu ja vastavalt Kultuuri- ja Haridusametite kokkuleppele jäi selleks Haridusamet. Haridusamet nimetas VHK direktorina ametisse **Kersti Nigese**.

Nime valikul jäädigi pidama keskaegsel õppeasutuse nimetusel *kolleegium*, kuna kavandatava õppe- ja kultuuriasutuse mudel ei vasta praegu olemas olevatele koolitüüpidele ja sarnaneb pigem varasematel aegadel olnuga.

1990. aastal sai Vanalinna Hariduskolleegium uue õppehoone Aia tn 13 Muusikakooli pillitundideks. Kool töötas nii, et klassid olid laiali erinevates majades: üks klass Uus tn 16 teisel korrusel, neli klassi Aia tn 20 ja üks klass Aia tn 13.

1992. aastal sai Vanalinna Hariduskolleegium kasutamiseks koolimaja Vene 22. Vene tn 22 on ajalooline koolihoone. Algselt kloostri kuulunud kinnistutele rajati 19. saj kreiskool. Eesti Vabariigi ajal asutati siia Pedagoogium (lisaks kuulus kooli juurde veel õppehoone Vene 31) ja hiljem Õpetajate Seminar koos harjutuskooliga.

1992. aastaks õppis Vanalinna Hariduskolleegiumis seitse klassikomplekti ning samuti töötas seal lasteaiarühm. (Vene tn 22 õppehoones oli täpselt 7 klassiruumi, tänaseks on vana WC ja abiruumide ümberehitamise tulemusel koolimajas 9 klassiruumi).

Probleem ruumidega muutus eriti teravaks, kui selgus, et VHK kaks õppehoonet kuulusid tagastamisele endistele omanikele.

1994. aastal taotles VHK endise Linna 4. algkooli (Uus tn 15) ruumide haridusotstarbelise kasutamise ennistamist ja nende liitmist Vanalinna Hariduskolleegiumi õppekompleksi. Seoses selle taotlusega tutvustati VHK arengukavu Haridus- ja Kultuuriministeeriumis ning Tallinna Linna Volikogu kultuuri- ja hariduskomisjonis ning Tallinna Linna Volikogus.

Tallinna Linna Volikogu kultuuri- ja hariduskomisjoni otsusega kiideti Vanalinna Hariduskolleegiumi tegevus igati heaks ja moodustati komisjon VHK ruumiprobleemide lahendamiseks.

Ometi selgus, et riigi tasandil oli juba otsustatud endise koolihoone andmine Leedu Vabariigi saatkonnahooneks.

Seejärel pakkus Linnavalitsus välja uue lahenduse kooli ruumiprobleemide lahendamiseks endiste Merekooli ühiselamute näol Vene 13 ja 15/ Pühavaimu 8.

Uutel hoonetel on hea asend meie teiste õppehoonete suhtes, neil on väga sobiv ruumilahendus turvalise koolikeskkonna loomiseks alg- ja keskastmele, samuti on neil huvitav ajalooline taust (endised kloostri kinnistud).

Samas olid hooned väga halvas olukorras. Esimesed algklassid alustasid häda sunnil õppetööd ruumides, millel põrandad olid pehkinud ja vahelaed kohati varisemisohtlikud. Esialgu ei olnud ka linnal võimalik majade remondiks investeeringuid leida. Vaid kogu koolipere ühiste jõupingutustega (heategevuslikel laadadel korjati remondiks raha; lapsevanemad, õpilased ja õpetajad koristasid koos keldreid ja pööninguid) oli võimalik räämas majast ruumi haaval kujundada lapsesõbralik kasvukeskkond. Oma praeguse ilme said alg- ja põhikooli hooned linna investeeringute toel sajandivahetuseks.

1994.a. läks Vanalinna Hariduskolleegium seoses haldusreformiga Kesklinna Valitsuse alluvusse.

Juriidilised probleemid

Kuigi Vanalinna Hariduskolleegiumi loomisel 1990. aastal oli üheks eesmärgiks just tegevuse kooskõlla viimine kehtiva seadusandlusega, on tänaseks vastuolu seadusega uuesti aktualiseerunud, kuna vahepeal on seadused muutunud. VHK loomisel kehtis haridusseadus kui raamseadus, mis ei reglementeerinud õppeasutuse vormi. Tänaseks on vastu võetud põhikooli - ja gümnaasiumiseadus, mis seadustab vormi väga täpselt. Tõsi küll, kehtivust pole kaotanud ka haridusseadus.

Konsultatsioonid haridus- ja kultuuriministeeriumi juristidega pole siinkohal aidanud. Kuna välist konflikti ei ole tekkinud ja takistusi ei ole tehtud, soovitatakse jätkata endistviisi.

Kuna sel moel tegelikult probleemi ei saa lahendada, toimus 1995. aastal VHK kutsel Riigikogu Haridus- ja Kultuurikomisjoni väljasõiduistung Vanalinna

Hariduskolleeģiumis, teemaks probleemid, mida tekitab praegune haridusseadustik kooliuuenduse jaoks.

Tol väljasõiduistungil jõuti selgusele, et kavas on muuta uuesti kogu haridusseadustikku, nii et see ei reglementeeriks konkreetseid tegevusvorme, vaid pigem haridusstandartid. Seetõttu ei peetud oluliseks ka VHK poolt ette pandud paranduste sisseviimist olemasolevasse põhikooli- ja gümnaasiumiseadusesse. Tänapäevaks pole muudetud seadust ei põhimõtteliselt ega ka sisse viidud parandusi, mis oleksid hädavajalikud eesti kooliuuendusliku tegevuse jätkumiseks olemasolevate seaduste raames.

Gümnaasium

1996. aastaks olid esimese lennuna kooli vastu võetud lapsed kasvanud gümnaasiumiealisteks. **1. septembril 1996. aastal** avati Vanalinna Hariduskolleeģiumi Gümnaasium, mille ettevalmistustööd olid kestnud juba mitu aastat.

VHK gümnaasium loodi eesmärgiga pakkuda soodsat arengukeskkonda noortele, kes soovivad

- tugineda oma õpingutes kultuurijärjepidevusele ja omandada haridus kultuurikontekstis
- selgitada välja oma eripära, arendada seda ning järgida kutsumuse otsingul
- tugineda oma otsingutes ja õpingutes kristlikule väärtussüsteemile ning vabale valikule selles kontekstis
- omandada ettevalmistus, mis võimaldaks väärikat ja mõtestatud elu isiklikus plaanis ning kujundaks valmisoleku realiseeruda ühiskonnas koostöös teistega

VHK Gümnaasiumi rajajate eesmärgiks oli rikastada vanalinna kultuuripilti süvakultuurile ja kultuuri järjepidevusele orienteeritud kultuurieluga nii, et VHK noorte kaudu vahenduks kultuuripärand eakaaslastele, aidates nii kasvaval põlvkonnal säilitada seost rahvuskultuuriga. Et vanalinn püsiks kultuurikoldena nii rahvuslikuks kontekstis kui ka välismaailma silmis.

Ülaltoodud põhimõtete realiseerimiseks on tänapäevaks ühendatud munitsipaalsete ja kolmanda sektori poolt loodud võimalused. Üldhariduslik gümnaasium, huvialakoolid ja eelkutsõpe moodustavad Vanalinna Hariduskolleeģiumi ja Miikaeli Ühenduse ühtse õppe- ja haridusruumi noorte inimeste jaoks.

Gümnaasiumi üldhariduslik õpe toimub **kahest suunast lähtuvalt:**

- **süvendatud reaalinete õpe** (kombineeruvad üldhariduslik õpe ja Miikaeli Ühenduse Täppisteaduste kooli programm)
- **humanitaarse suunitlusega õpe** (kombineeruvad üldhariduslik õpe ja VHK Muusikakooli või VHK Kunstikooli või VHK Muusikamaja Teatrikooli või Miikaeli Ühenduse Keeltekooli programmid).

VHK gümnaasium

- töötab perioodõppe süsteemis (5 perioodi á 7 nädalat, perioodi viimane nädal on arvestuste nädal)
- erialane ja üldhariduslik õpe on integreeritud
- õpilastel on õppetööst osavõtt kohustuslik
- rõivastuses püüeldakse akadeemilisuse suunas

Uuringud

Laste individuaaldiagnostikaga alustati juba **1986. aastal**, kui eksperimendi korras loobuti töökorraldusest ringide põhimõttel. Käivitati mitmed erinevad programmid, kuhu lapsed hakati suunama individuaaldiagnostika põhjal koostatud arengu- ja kompensatsiooniprogrammide alusel. Erinevatel programmidel on erinevad kasvatustlikud ja uurimustlikud eesmärgid.

5. mail 1989. aastal algas koostöö Rootsi Mõldali Pedagoogikaülikooli teaduritega. Projekti *Teachers and Researchers for Child Development* raames peeti mitmeid ühisseminare Vanalinna Muusikamajas ja Rootsis Göteborgis.

22. detsembril 1989. a. käivitati Vanalinna Algkoolis koostöös Tallinna Pedagoogikaülikooli tervisekabinetiga teadusliku uurimise programm Eesti laste arengutrajektoori spetsiifika selgitamiseks ning individuaalse arenguprogrammi loomiseks. Koostati tegevuskava uuringu teoreetiliste, metodoloogiliste ja meetodiliste aluste väljatöötamiseks. Selle koostöö tulemusena alustati süstemaatilisi empiirilisi uuringuid Vanalinna Algkoolis.

Longitudinaalne lapse arengutrajektoori uuring on võimaldanud 15 aasta jooksul jälgida lapse erinevaid arenguetappe ja nende seost edasise arengu ja lapse toimetulekuga, tema loominguilise ja isiksusliku kujunemisega. Iga kolme aasta tagant on läbi viidud ülevaatlik uuring lapse füüsilise, psüühilise ja sotsiaalse arengutaseme kohta. Õpetajate poolt kaks korda aastas antavate eksperthinnangute ja lapse tervise jälgimise põhjal püütakse korrigeerida lapse koormust ja õppekava. 15 aasta uuringute kokkuvõte on unikaalne ja sellele tuginevad nii arenguestlused VHK-s kui individuaalprogrammide välja töötamine individuaalõppes ja õpilaskodus.

Õpetajakoolitus

Vanalinna Algkooli algusaastail kogunesid kõik lapsed õpetavad pedagoogid ühistele nõupidamistele, kus arutati üksikhaaval iga lapse edasijõudmist, anti ülevaade empiirilistest uuringutest, otsiti lahendusi tekkinud probleemidele, püüdes üheskoos leida sobivamaid vorme lastele soodsa arengukeskkonna rajamiseks, nii kasvuraskuste ületamiseks kui suurima rahvusliku rikkuse – ande - säilitamiseks. Taotluseks oli, et iga ala pedagoog kujuneks ka andragoogiks, kes vahendab oma teadmisi teistele pedagoogidele.

Vajadusest õpetajakoolituse järele said alguse neljapäevased kogunemised *Stuudiumid*, kus igapäevaste kooli puudutavate küsimuste kõrval kuulatakse ettekandeid väärtussüsteemist, kultuuriajaloo, erinevatest pedagoogilistest kontseptsioonidest, õpilaste hindamisest, tunnustamisest, poiste ja tüdrukute erinevustest jne. Professor Ülo Vooglaiu juhtimisel töötati välja õpetaja ja õpilase mudel, pöörati suurt tähelepanu maailmavaate olulisusele õpetaja töös, õpetaja kutseetikale, arutati VHK ülesehituse teoreetilisi ja metodoloogilisi aluseid, koostati Codex Magistri, millest juhendumist õpetajaskond vajalikuks pidas.

1999. aastal valmis VHK pedagoogiline kontseptsioon, milles on sõnastatud VHK missioon elukultuuri hoidjana ja kultuurijärjepidevuse kandjana. Tähelepanu all on perekonna ja lapsevanemate osa kooli kujunemisel kogukonnaks, õpetajate ja õpilaste kogukonna mõiste ning vastutus.

Ühisseminarid jätkusid, töötati välja VHK arengusuunad. Arengukava aastateks 2001-2006 valmis 2001. aastal.

Seminaridel käsitleti ka õpetajate isiksusliku, erialase, kutsealase ja ametialase täiendõppe küsimusi ning leiti üheskoos vastuseid aineõpetajate ja klassijuhatajate kutsealase täiendusõppe ootustele.

Sihtasutus Vanalinna Hariduskolleegeium ja MTÜ Miikaeli Ühendus

Lapsevanemate ja VHK Consiliumi eestvedamisel moodustati **20. septembril 1994.a.** Vanalinna Hariduskolleegeiumi **Sihtasutis**, mille eesmärgiks oli rahaliste vahendite kogumine VHK tööks vajalike materiaalse tegevuste loomiseks. Sihtasutuse esimeheks valiti **Igor Kaasik**.

1997. aasta 26. mail VHK Sihtasutise õigusjärglasena rajatud **MTÜ Miikaeli Ühendus** hoiab VHK mudeli kontseptsiooni ning tegutseb eesmärgiga toetada ja arendada seda traditsioonilisel kristlikul maailmavaatel põhinevat kultuuri- ja hariduskeskust. Eraldi juriidilise isiku loomise ajendiks oli vajadus eraldada munitsipaal- või riigieelarvest finantseeritavad tegevused neist tegevustest, mille korraldamiseks on rahalised vahendid hangitud vabatahtliku tööga, lastevanemate toetustest, fondidest, heategevusüritustest, annetustest jm. Just kodanikualgatus on väljundiks ühtse vaimse platvormi alusel oma laste koolitamist korraldada soovivatele vanematele. VHK ja Miikaeli Ühenduse loodud ühtne haridusruum on tekkinud pikaajalise innovatsiooniprotsessi tulemusena. Mittetulundusühingu algatusel toimuvad tegevused ei sõltu ametnike või poliitikute vahetumisest ega muudest välistest teguritest.

Miikaeli Ühenduse tegevuse võib jagada kolme suuremasse valdkonda:

- haridus ja haridusuuenduslik tegevus,
- kultuuriline tegevus ja
- hoolekande tegevus.

Miikaeli Ühenduse haridusalane tegevus

Eestis unikaalse programmi alusel inglise keele õpetamiseks ja laste kooliks ettevalmistamiseks on loodud erakoolid: MTÜ Miikaeli Ühenduse Keeltekeskus (2001. a.) ja MTÜ Miikaeli Ühenduse Arengukeskus (2002. a.), mille allüksuses, AK Eelkoolis valmistatakse igal aastal kooliks ette keskmiselt 170 last.

Rehabilitatsiooni- ja integratsiooniprogrammi raames toimub puuetega laste õppeks erivahendite kogumine, õpetajate väljaõpe ja laste õppe korraldamine. Nii on näiteks muretsatud vajalikud IKT vahendid ja kohandatud õppekavad pimedate õppeks.

Miikaeli Ühenduse toeta ei saaks VHK-s õppida ükski erivajadusega õpilane, sest riiklik lisafinantseerimine ei ole piisavalt paindlik. Kui traditsiooniliselt on koolis õppeühikuks klass, mitte laps, siis lapse arengut toetava lähenemise korral tuleb sellest paradigmast loobuda.

Eriprojektidega on aidatud kasvuraskustes noori, kes ilma koolipere hooleta oleks koolist välja langenud. Õppe individualiseerimine on võimalik vaid erinevate õppeüksuste ja kogu koolipere koostöös. Kuna õppe individualiseerimine nõuab nii vaimseid kui materiaalseid lisaressursse, siis on eriti tähtis olemasolevate ressursside säästlik kasutamine ja erineva tasandi initsiatiivide (riiklik, munitsipaalne, kodanikualgatuslik) integratsioon sünergilise efekti saavutamiseks.

Oluliseks tegutsemisvõimeks on kujunenud **õpetajate ettevalmistus** oma kutsumuse leidmiseks ja töötamiseks hoolivas keskkonnas.

Et asutusesisene koolitus on palju tulemuslikum ja ka majanduslikult ökonoomsem, koostati sisekoolitusprogramm, mille alusel Miikaeli Ühendus on korraldanud pedagoogide täiendõpet nii *stuumiumite* kui kursuste raames tänaseni.

Erialase ja kutsealase koolituse üheks paremaks näiteks on 2003.a. veebruaris Õde Mary Venardi 80. sünnipäevaks korraldatud **konverents "Total Immersion Method"**. Seminari ettekanded võimaldasid üle vabariigi kokku tulnud õpetajatel

tutvuda unikaalse inglise keele õpetamise meetodiga ning kuulata loenguid õpetaja kutse-eetikast ja õpilast toetavast distsipliinist, mis loob aluse õpilase positiivse minapildi kujunemisele.

Tänu Miikaeli Ühenduses korraldatud kutsealasele täiendõppele on noortel õpetajatel võimalik täiustada mitte üksnes oma individuaalseid kutsealaseid pädevusi, vaid formeerub ka õpetajate võime toimida koostöömeeskonnana.

Miikaeli Ühenduse tähelepanuväärseimaks tegevusvaldkonnaks on aastate jooksul saanud **heategevuslaadad ja -oksjonid**.

Idee korraldada jõululaat tekkis lapsevanematel ja õpetajatel juba Vanalinna Algkooli asutamisaastail. Esimene laat sai teoks **16. ja 17. detsembril 1989. aastal**. Töökojaks muutunud Muusikamaja keldris valmistati nukke, päkapikke, kuuseehteid, jõulukroone, laadal müüdi ka küünlaid, puidust mänguasju, piparkooke, ravimtaimi. Saadud tulu läks Vanalinna Algkooli tegevuse toetamiseks. Õige hoo sai laadakorraldus sisse siis, kui **Õde Mary Venard** tutvustas oma kogemusi ja innustas meid oma eeskujuga laata korraldama, vanemaid kaasa haarama. Otsustati, et laata korraldavad igal aastal 3. ja 11. klasside õpilased. Ühtseks laadatoimkonnaks kujunes ettevalmistajate pere **Katrin Raie** käe all. 1996. aastast on laadad kooli kogukonnaks kasvamise lahutamatu osa. Kooliperet innustavad Miikaeli Ühenduse liikme ja meie kõigi eeskuju õde Mary Vénard'i sõnad: "Keegi ei ole kunagi nii vana ega vaene, et teise heaks midagi teha ei saaks".

Ettevalmistustöö liidab nii õpetajaid, lapsi kui lapsevanemaid, koos kohvikut pidades ning annetatud või isevalmistatud jõulukinke-kaarte müües tekib kogu õpilasperet ja laadakülalisi nakatav koostegemisrõõm. Muidu vaid koosolekutel kohtuvatest lapsevanematest on tekkinud sõbralik kogukond. Laadal kogutud raha eest on laste tervise huvides muretsetud põhikooli klassidele õpikute lisakomplektid, mis teevad koolikoti mõne raamatu võrra kergemaks. Linnale kuuluvatesse koolihoonetesse on rajatud puu- ja savitöökoda, tualettruumid, võimlemissaal, riietus- ja pesemisruumid, käsitöökojad, sisustatud loodusteaduste kabinet ja remonditud klassiruumid. Laadal kogutud rahaga on finantseeritud individuaalõpet ja toetatud õpilaskodu.

Miikaeli Ühenduse kultuurialane tegevus

26. septembril 1999. aastal kirjutati alla ühishuvide protokoll **Ladina kvartalit** alustanud organisatsioonide VHK, MTÜ Miikaeli Ühendus, MTÜ Hereditase ning Eesti Vabariigi Kultuuriministeeriumi, Tallinna Linnavalitsuse ja UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoni vahel, et säilitada vanalinnas paikneva Ladina kvartali kui tippkultuuri vahendaja ja kvaliteetturismi pakkuja roll ida ja lääne vahel.

Koos naabritega seistakse selle eest, et vanalinn kui rahvuslik väärtus püsiks ja elaks kultuuripiirkonnana. Toimuvad kontserdid ja kontsertsarjad Katariina kirikus ja Vanalinna Muusikamajas, Vanalinnapäevade eriprogramm, hoolikas restaureerimistegevus.

Koostöö Visby Christopher Polhem Gümnaasiumiga aitab õpilastel UNESCO kultuuripärandi säilitamise programmi raames õppida hoolitsema vanalinna eest.

Kultuurijärjepidevuse ja noore põlvkonna kasvatamise seisukohast on suur tähtsus elamuspäevadel, mida meie õpetajad on koostöös Rootsi Kalvari muuseumi ja Tallinna Linnamuuseumiga korraldanud alates 2003. aastast.

Miikaeli Ühenduse sotsiaaltegevus

Hoolekandeprojektidega toetatakse lapsi vähemkindlustatud peredest. Abi on vahendatud ka Haapsalu Sanatoorsele Internaatkoolile, Hageri Hooldekodule, Maidla Lastekodule jpt.

Ühes suuremaks ja olulisemaks sammuks Miikaeli Ühenduse sotsiaaltegevuses on aga olnud **õpilaskodu loomine**.

Postsovietlikus ühiskonnas on kriisi sattunud peredes kasvavate laste arv järsult suurenenud. Kui vanemad seisavad oma elus silmitsi ülesannetega, mis ei võimalda igapäevaselt lapse kõrval seista, või on sattunud olukorda, kus ise tuge vajavad, satub õpetaja koolis keerulisse rolli. Kuidas aidata last, kes vajab esmajoonel just vanemlikku hoolt, kes on äsja ilma jäänud vanemast või kelle ainsaks hooldajaks olnud vanaema on viidud haiglasse? Lapse saatmine lastekodusse ei ole lahenduseks, sest koolipere, klassijuhataja ja klassikaaslased on lapsele raskel ajal ainsaks turvatunde loojaks.

2004. aasta sügisel avati VHK õpilaskodu, mis toimib tänaseni puhtalt kodanikuinitsiatiivil. Kui Tallinna Kesklinna valitsus andis 2004. aasta juulis Miikaeli Ühenduse ja Vanalinna Hariduskollegiumi kasutusse hoone aadressil Uus 32, siis oli sinna MÜ Keeltekeskuse kõrval võimalik rajada ka õpilaskodu lastele, kellel puudub perekond või kes mingil muul põhjusel vajavad võimalust elada kooli juures.

Õpilaskodu ja maja on aidanud ülal pidada lapsevanemad, kelle abiga on muretsetud mööblit ja muud sisustust, kogutud annetusi, leitud vahendeid nii remondiks kui ka kommunaalkuludeks.

Püha Miikaeli Kolleegium

Majas Uus tn 32 hakkasid tööle ka õpperühmad koolistressi, haiguse või mitmesuguste sõltuvuste tõttu koolist välja langenud või langemisohus olevatele ning erilist tuge vajavatele lastele.

16. veebruaril 2005. aastal loodi koostöös MTÜ Caritas Eestiga **SA Püha Miikaeli Kolleegium**. Püha Miikaeli Kolleegiumi Põhikooli individuaalõppeklassides õpib 2005/2006 õppeaastal 13 õpilast. Ettevalmistamisel on Püha Miikaeli Kolleegiumi Gümnaasiumi avamine.

Miikaeli Ühenduse pisut vähem kui 10-aastase tegutsemisaja rahaline väljendus ulatub üle 20 miljoni krooni. Vahendeid oma tegevuseks on saadud erinevatest allikatest nii Eestist kui mujalt maailmast, näiteks Kultuurkapitalilt, Eesti Rahvuskultuuri Fondilt, Tallinna Kultuuriväärtuste Ametilt ja Tallinna Kesklinna valitsuselt; Euroopa Kultuurifondilt, Renovabise Fondilt Saksamaal, paljudelt eraannetatjalt ja ettevõtetelt Eestis, Soomes, Saksamaal. Viimaste aastate suurimaks sponsoriks on olnud Tallinn-Nõmme Rotary Klubi, Denveri Rotary Klubi ja Rahvusvaheline Rotary Fond.

Vanalinna Algkooli ja VHK Põhikooli juhatajad:

Ingrid Meister 1988-1990
Igor Kaasik 1990-1994
Piret Bristol 1994-1996
Priit Saareleht 1996-1999
Alar Saar alates 1999

Gümnaasiumi juhatajad

Priit Saareleht 1996-1998
Kaupo Padar 1998-2001
Indrek Vaino 2001-2002

Alar Saar 2002-2003
Anu Nigesen alates 2003

Miikaeli Ühenduse tegevdirektorid

Katrin Raie 1997-2000
Anu Nigesen (Kerm) 2000-2002
Ingrid Meister alates 2002